ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2015/2177 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Νοεμβρίου 2015

σχετικά με την εξαίρεση της εξερεύνησης πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Πορτογαλία από την εφαρμογή της οδηγίας 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2015) 8043]

(Το κείμενο στην πορτογαλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη την οδηγία 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών ([1]), και ιδίως το άρθρο 30 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη το αίτημα που υπέβαλε η ENI PORTUGAL BV με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στις 28 Ιουλίου 2015,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

(1) Στις 28 Ιουλίου 2015 η ENI PORTUGAL BV (εφεξής «ο αιτών») υπέβαλε επίσημο αίτημα προς την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 1 της οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([2]), το οποίο διαβίβασε στην Επιτροπή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Το αίτημα συνοδευόταν από αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη θέση, της 16ης Ιουλίου 2015, εγκεκριμένη από την πορτογαλική αρχή ανταγωνισμού. Σύμφωνα με το εν λόγω αίτημα, ζητήθηκε από την Επιτροπή να βεβαιώσει ότι οι διατάξεις της οδηγίας 2004/17/ΕΚ και οι διαδικασίες για τις προμήθειες που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζονται στην εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Πορτογαλία.

II. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

(2) Έως ότου καταργηθεί, η οδηγία 2004/17/ΕΚ εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων για την εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου, εκτός αν η δραστηριότητα αυτή εξαιρείται σύμφωνα με το άρθρο 30 της εν λόγω οδηγίας. Ωστόσο, από διαδικαστική άποψη, οι διατάξεις της οδηγίας 2014/25/ΕΕ εφαρμόζονται στις αιτήσεις για εξαίρεση, εφόσον οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση εξαίρεσης παραμένουν αμετάβλητες ως προς την ουσία.

(3) Σύμφωνα με το άρθρο 30 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ, οι συμβάσεις που προορίζονται να επιτρέψουν την άσκηση δραστηριότητας οριζόμενης στα άρθρα 3 έως 7 της εν λόγω οδηγίας δεν υπόκεινται στην εν λόγω οδηγία εάν η δραστηριότητα, στο κράτος μέλος όπου ασκείται, είναι απευθείας εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό σε αγορές στις οποίες η πρόσβαση δεν είναι περιορισμένη. Η άμεση έκθεση στον ανταγωνισμό αξιολογείται με βάση αντικειμενικά κριτήρια, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών του οικείου τομέα. Η πρόσβαση σε μια αγορά θεωρείται ότι δεν περιορίζεται αν το κράτος μέλος έχει ενσωματώσει και εφαρμόσει τη νομοθεσία της Ένωσης όσον αφορά το άνοιγμα της σχετικής αγοράς όπως παρατίθεται στο παράρτημα XI της οδηγίας 2004/17/ΕΚ. Σύμφωνα με το σημείο Ζ του παραρτήματος XI, η οδηγία 94/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([3]) συνιστά τη σχετική νομοθεσία της Ένωσης όσον αφορά το άνοιγμα της αγοράς για την εξερεύνηση και την άντληση πετρελαίου ή φυσικού αερίου.

([1]) ΕΕ L 134 της 30.4.2004, σ. 1.

([2]) Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ (ΕΕ L 94 της 28.3.2014, σ. 243).

([3]) Οδηγία 94/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 για τους όρους χορήγησης και χρήσης των αδειών αναζήτησης, εξερεύνησης και παραγωγής υδρογονανθράκων (ΕΕ L 164 της 30.6.1994, σ. 3).

(4) Η Πορτογαλία έχει μεταφέρει ([4]) στο εθνικό δίκαιο και εφαρμόζει την οδηγία 94/22/ΕΚ. Ως εκ τούτου, η πρόσβαση στην αγορά για την εξερεύνηση και την άντληση πετρελαίου ή φυσικού αερίου θεωρείται ότι δεν είναι περιορισμένη σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 30 παράγραφος 3 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

(5) Για τους σκοπούς της εκτίμησης του κατά πόσον η σχετική δραστηριότητα είναι απευθείας εκτεθειμένη στον ανταγωνισμό στις αγορές τις οποίες αφορά η παρούσα απόφαση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το μερίδιο αγοράς των κύριων φορέων και ο βαθμός συγκέντρωσης στις εν λόγω αγορές.

(6) Η παρούσα απόφαση εκδίδεται υπό την επιφύλαξη των κανόνων περί ανταγωνισμού.

III. **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

(7) Ο αιτών είναι αναθέτων φορέας κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας 2004/17/ΕΚ. Ο αιτών δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αναθέτουσα αρχή ή δημόσια επιχείρηση. Ασκεί δραστηριότητα αναζήτησης πετρελαίου και φυσικού αερίου που αναφέρεται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ. Επιπλέον, λειτουργεί βάσει των ειδικών δικαιωμάτων που αποκτήθηκαν στις 18 Δεκεμβρίου 2014. Τα εν λόγω ειδικά δικαιώματα περιλαμβάνουν συμβάσεις παραχώρησης για τα τμήματα «Santola», «Lavagante» και «Gamba», που αγοράστηκαν από τον αιτούντα. Οι αρχικές συμβάσεις παραχώρησης υπεγράφησαν την 1η Φεβρουαρίου 2007 μεταξύ του πορτογαλικού κράτους, αφενός, και των Harman Resources Ltd. (80 %) Petróleos de Portugal — Petrogal, SA (Galp) (10 %) και Partex Oil and Gas (Holdings) Corporation (10 %), αφετέρου. Στις 25 Μαρτίου 2010 οι συμβάσεις παραχώρησης ανατέθηκαν στις Petrobras International Baspetro BV (50 %) και Petróleos de Portugal — Petrogal SA (Galp) (50 %). Τέλος, με την τροποποίηση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, οι εν λόγω συμβατικές θέσεις εκχωρήθηκαν στις Eni Portugal BV (70 %) και Petróleos de Portugal — Petrogal, SA (Galp) (30 %).

(8) Το αίτημα περιορίζεται στην εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου. Οι Eni Portugal BV and Petróleos de Portugal — Petrogal, SA (Galp) αποτελούν κοινοπραξία της οποίας ο αιτών είναι ο φορέας εκτέλεσης του έργου και είναι υπεύθυνος για τις εργασίες εξερεύνησης, αξιολόγησης, ανάπτυξης, παραγωγής και αποξήλωσης. Ο αιτών είναι υπεύθυνος για όλες τις προμήθειες που απαιτούνται για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων εξερεύνησης και παραγωγής.

(9) Σύμφωνα με πάγια πρακτική της Επιτροπής ([5]), η εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου θα πρέπει να θεωρηθεί ενιαία σχετική αγορά προϊόντος, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί εξαρχής κατά πόσον η εξερεύνηση θα καταλήξει στην εξεύρεση πετρελαίου ή φυσικού αερίου. Επιπλέον, σύμφωνα με την εν λόγω πρακτική, το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω αγοράς θα πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι παγκόσμιο. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι ο ορισμός του γεωγραφικού πεδίου της εν λόγω αγοράς θα διέφερε στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει να διατηρηθεί για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης.

(10) Τα μερίδια που ελέγχουν στην αγορά οι εταιρείες που ασκούν δραστηριότητα εξερεύνησης μπορούν να μετρώνται με τη χρησιμοποίηση τριών μεταβλητών: δαπάνη κεφαλαίου, αποδεδειγμένα αποθέματα και αναμενόμενη παραγωγή.

(11) Ωστόσο, η χρησιμοποίηση της δαπάνης κεφαλαίου για τη μέτρηση των μεριδίων των φορέων στην αγορά εξερεύνησης θεωρήθηκε ακατάλληλη λόγω της έκτασης των διαφορών μεταξύ των απαιτούμενων επιπέδων επενδύσεων που ενδέχεται να είναι αναγκαίες στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές. Οι δύο άλλες παράμετροι, δηλαδή τα βεβαιωμένα αποθέματα και η αναμενόμενη παραγωγή, χρησιμοποιούνται κατά κανόνα για την εκτίμηση των μεριδίων αγοράς των οικονομικών φορέων στον εν λόγω τομέα ([6]).

([4]) Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 109, της 26ης Απριλίου 1994 (Decreto-Lei n.º 109/94 de 26 de Abril)· υπουργική απόφαση αριθ. 790, της 5ης Σεπτεμβρίου 1994 (Portaria n.º 790/94 de 5 de Septembro).

([5]) Βλέπε απόφαση 2004/284/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, με την οποία μια συγχώνευση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά και τη συμφωνία για τον ΕΟΧ (υπόθεση αριθ. IV/M.1383 — Exxon/Mobil), (ΕΕ L 103 της 7.4.2004, σ. 1)· απόφαση 2001/45/ΕΚ της Επιτροπής, της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, με την οποία μια συγχώνευση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά και τη συμφωνία για τον ΕΟΧ (υπόθεση αριθ. IV/M.1532 — BP Amoco/Arco), (ΕΕ L 18 της 19.1.2001, σ. 1)· απόφαση της Επιτροπής της 6ης Μαρτίου 2002, με την οποία μια συγχώνευση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά (υπόθεση αριθ. COMP/M.2681 Conoco/Philips Petroleum), (ΕΕ C 79 της 3.4.2002, σ. 12)· απόφαση της Επιτροπής της 20ής Νοεμβρίου 2003, με την οποία μια συγχώνευση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά (υπόθεση αριθ. COMP/M.3294 Exxonmobil/Beb), (ΕΕ C 8 της 13.1.2004, σ. 7)· απόφαση της Επιτροπής της 3ης Μαΐου 2007, με την οποία μια συγχώνευση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά (υπόθεση αριθ. COMP/M.4545 Statoil/Hydro), (ΕΕ C 130 της 12.6.2007, σ. 8)· απόφαση της Επιτροπής της 19ης Νοεμβρίου 2007, με την οποία μια συγχώνευση κηρύσσεται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά (υπόθεση αριθ. COMP/M/4934 — Kazmunaigaz/Rompetrol), (ΕΕ C 31 της 5.2.2008, σ. 2).

([6]) Βλέπε ειδικότερα τα σημεία 25 και 27 της απόφασης 2004/284/ΕΚ και τις επακόλουθες αποφάσεις, μεταξύ άλλων υπόθεση αριθ. COMP/M.4545 — Statoil/Hydro.

(12) Το 2014 τα παγκοσμίως βεβαιωμένα και πιθανά αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου ανέρχονταν σε 209 934 817 170 κανονικά κυβικά μέτρα ισοδύναμου πετρελαίου ([7]). Στην Πορτογαλία, το 2014, ο συνολικός αριθμός των αδειών εξερεύνησης ανερχόταν σε 12 ([8]) και ο αριθμός των πετρελαιοπηγών εξερεύνησης στην Πορτογαλία ήταν 0. Δεν υπάρχουν επί του παρόντος βεβαιωμένα αποθέματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Πορτογαλία.

(13) Ο αιτών δεν έχει παραγάγει καθόλου πετρέλαιο ή φυσικό αέριο στην Πορτογαλία ή σε οποιαδήποτε άλλη χώρα κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριών οικονομικών ετών. Ωστόσο, η εκτίμηση είναι ότι μια τέτοια εξερεύνηση μπορεί να οδηγήσει σε πιθανή ανακάλυψη υδρογονανθράκων περίπου [… κανονικών κυβικών μέτρων] στις περιοχές εξερεύνησης των βαθέων υδάτων της Πορτογαλίας για τις οποίες εκχωρήθηκαν οι άδειες ([9]). Το 2014 η μητρική εταιρεία Eni SpA διέθετε μερίδιο 0,9 % στην παγκόσμια αγορά για βεβαιωμένα και πιθανά αποθέματα προς εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου ([10]).

(14) Η αγορά εξερεύνησης δεν εμφανίζει υψηλή συγκέντρωση. Εκτός από τις κρατικές εταιρείες, η αγορά χαρακτηρίζεται από την παρουσία μεγάλων εταιρειών, όπως οι ExxonMobil, Chevron, Shell, BP και Total. Το 2014, στην παγκόσμια αγορά για την εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου, οι μεγάλες εταιρείες διέθεταν αντίστοιχα μερίδια 2,8 % (ExxonMobil), 2,1 % (Chevron), 1,9 % (Shell), 1,4 % (BP), 1,4 % (Total). Όσον αφορά τις κρατικές επιχειρήσεις, τα αντίστοιχα μεριδιά τους στην παγκόσμια αγορά για την εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου ήταν 13,6 % (Saudi Aramco), 7,4 % (Gazprom), 4,8 % (Qatar Petroleum), 4,7 % (National Iranian Oil Company) ([11]). Η Eni SpA κατείχε μερίδιο αγοράς 0,9 % των παγκοσμίως βεβαιωμένων και πιθανών αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου. Όσον αφορά το έδαφος της ΕΕ, η Eni SpA κατείχε μερίδιο αγοράς 4 % των βεβαιωμένων και πιθανών αποθεμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου ([12]). Τα στοιχεία αυτά συνιστούν ένδειξη άμεσης έκθεσης σε ανταγωνισμό.

IV. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

(15) Βάσει των εκτιμήσεων που παρατίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 1 έως 14, η προϋπόθεση της απευθείας έκθεσης στον ανταγωνισμό που ορίζεται στο άρθρο 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ θα πρέπει να θεωρηθεί ότι πληρούται στην Πορτογαλία.

(16) Εφόσον θεωρείται ότι πληρούται η προϋπόθεση της χωρίς περιορισμό πρόσβασης στην αγορά, η οδηγία 2004/17/ΕΚ δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται όταν οι αναθέτοντες φορείς συνάπτουν συμβάσεις που έχουν σκοπό να επιτρέψουν την εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Πορτογαλία, ούτε όταν διοργανώνονται διαγωνισμοί μελετών για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών στην εν λόγω γεωγραφική περιοχή.

(17) Η παρούσα απόφαση βασίζεται στη νομική και πραγματική κατάσταση της περιόδου από 29 Ιουλίου 2015 έως 11 Σεπτεμβρίου 2015, όπως προκύπτει από τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν από τον αιτούντα. Δύναται να αναθεωρηθεί εφόσον, λόγω σημαντικών μεταβολών στη νομική ή στην πραγματική κατάσταση, δεν πληρούνται πλέον οι όροι για τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 30 παράγραφος 1 της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

(18) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της συμβουλευτικής επιτροπής για τις δημόσιες συμβάσεις,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η οδηγία 2004/17/ΕΚ δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που συνάπτουν οι αναθέτοντες φορείς και οι οποίες έχουν σκοπό να επιτρέψουν την εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Πορτογαλία.

([7]) Κατά τη Wood Mackenzie που επικαλείται ο αιτών.
([8]) Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τα τμήματα ανοικτής θάλασσας, την παραχώρηση Barreiro και, επιπλέον, τα τμήματα «Caranguejo» και «Sapateira» στη λεκάνη του Algarve, που έχουν ήδη χορηγηθεί, αλλά οι συμβάσεις παραχώρησης δεν έχουν ακόμη υπογραφεί.
([9]) […εμπιστευτικές πληροφορίες].
([10]) Βλέπε υποσημείωση 7.
([11]) Βλέπε υποσημείωση 7.
([12]) Βλέπε υποσημείωση 7.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Πορτογαλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 20 Νοεμβρίου 2015.

Για την Επιτροπή
Elżbieta BIEŃKOWSKA
Μέλος της Επιτροπής